

Indivīds un sabiedrība Aizvēsturē un Seno laiku vēsturē (Senajā Divupē un Ēģiptē)

Aizvēstures sabiedrība			Seno laiku sabiedrība (Senā Divupe un Senā Ēģipte)
Paleolīts	Mezolīts	Neolīts	
<p>Pirmatnējā sabiedrība Cilvēkveidīgās būtnes veidojās un attīstījās kā sabiedriskas būtnes.</p>	<p>Pirmatnējā sabiedrība Mezolītā medības kļuva par vīriešu nodarbi, bet sievietes rūpējās par barības augu vākšanu un ikdienas darbiem apmetnē.</p>	<p>Pirmatnējā sabiedrība Vietsēdības un pirmo zemkopju un lopkopju ciemu izveidošanās rezultātā vienuviet koncentrējās daudz cilvēku, kuru kopīgās dzīves organizēšana bija sarežģītāka nekā nelielajās mednieku un augu vācēju kopienās.</p>	<p>Civilizācija (augsti attīstīta sabiedrība) Seno Austrumu sabiedrība bija diferencēta. Dažādu slāņu dzīves veids bija atšķirīgs. Turīgie dzīvoja labiekārtotās mājās, baudīja daudzveidīgus ēdienus, valkāja greznas drēbes, savukārt nabadzīgie dzīvoja trūcīgos mitekļos, ēda vienkāršus ēdienus un ģērbās, lai aizsegtu kailumu. Seno Austrumu cilvēks cienīja strādīgumu un centību.</p>
<p>Dzīvei sabiedrībā bija milzīga nozīme, jo nodrošināja gan bioloģisko, gan sociālo attīstību.</p>	<p>Sieviešu loma iztikas nodrošināšanā bija ievērojami lielāka kā vēlākajos vēstures periodos, tomēr uzskati par matriarhātu kā sievietes viennozīmīgas varas laikmetu sabiedrībā ir pārspīlēti.</p>	<p>Zemkopju un lopkopju sabiedrības pakāpeniski noslāņojās bagātajos un nabagajos, dižciltīgajos un vienkāršajos. Mainījās arī sieviešu un vīriešu vieta sabiedrībā, attīstījās dažādi amati.</p>	<p>Galvenā vara piederēja valdniekam, kurš sākotnēji apvienoja sevī gan laicīgo, gan garīgo varu. Valdnieks Divupē bija dieva vietnieks, bet Ēģiptē – dieva dēls. Valdnieks skaitījās visu zemju īpašnieks, kā arī noteicējs pār pavalstnieku dzīvi. Jo stiprāka bija valdnieka vara, jo vairāk tas norobežojās no tautas, lai gan valdnieks tika uzskatīts arī par starpnieku starp tautu un dievu. Valdniekam bija jā rūpējas par taisnīgumu, drošību, labklājību un jāgādā par bāreņiem, slimajiem un nabagiem.</p>
<p>Tikai dzīve kolektīvā varēja nodrošināt pārtiku un aizsardzību.</p>	<p>Ar laiku sabiedrībā izvirzījās vadonis – līderis, kurš bija atbildīgs par kolektīvo medību sagatavošanu, pārtikas sadali, drošību un konfliktu risināšanu. Vadoni izvirzīja ņemot vērā viņa pieredzi un autoritāti.</p>	<p>Ar ražotājsaimniecības attīstību vīriešu nozīme pieauga. Vīrieši izlēma kopīgus sabiedrības jautājumus. Arī radniecību sāka noteikt pēc tēva. Šādu sabiedrības uzbūvi, kurā dominēja vīriešu loma, sauc par patriarhātu. Šajā laikā sāka attīstīties īpašuma</p>	<p>Tempļa priesteri pildīja sociālās aprūpes pienākumus – aizdeva naudu un labību zemniekiem pat bez procentiem. Reizēm, kad uznāca bads, tempļos audzināšanā tik nodoti bērni, kuri kļuva tur par strādniekiem. Tempļi bija zinātnes un izglītības centri, savukārt priesteri bija izglītoti vīri – skolotāji.</p>

		tiesības sadzīves lietām. Zeme līdz pat civilizāciju pirmsākumiem piederēja visai sabiedrībai, privātā īpašumā nonāca raža, mājlopi, mājas, rotas, ieroči utt.	
Tikai dzīvojot kolektīvā indivīdi varēja nodot viens otram pieredzi, kā darināt darbarīkus un mītnes.	Mezolitā, kad vide kļuva cilvēkam labvēlīgāka, tika izveidota stabilāka un ciešāka sabiedrības forma – dzimtas kopiena . Kopienas locekļus vienoja radniecība. Kopienas veidoja gan asinsradnieki, gan ienācēji, kas ieprecējās. Vairākas kopienas ar vienu izcelšanos veidoja cilti . Tos vienoja apdzīvotā teritorija, tradīcijas un kultūra, kā arī valoda un apziņa par kopēju izcelsmi.	Pārmaiņas saimniecībā un dzīvesveidā radīja pārmaiņas cilvēku prātos. Mainījās uzskati par pasaules uzbūvi, cilvēku attiecībām, cilvēku lomu pasaulē un spējām to pārveidot. Pastāvot ražotājsaimniecībai, cilvēks pamazām nodalījās no dabas, it kā nostājās pāri dabai, būtiski to pārveidojot. Nepārveidoto dabu sāka uztvert kā kaut ko naidīgu. Pozitīvo cilvēku veidoto vidi – ciemus, dārzus, laukus un ganāmpulkus sāka apdraudēt neskartā vide. Zemkopji un lopkopji vairs nebija no apkārtējās vides pilnīgi atkarīgi, bet dzīvoja nošķirtā, pašu veidotā pasaulē. Līdz šim vienotā pasaule it kā sadalījās 2 daļās: cilvēku veidotajā vidē un „mežonīgajā” dabas vidē.	Likumi un tiesības rāda civilizācijas attīstības pakāpi. Senajās valstīs augstākais likumdevējs un tiesnesis bija valdnieks, kurš par tiesnešiem pilnvaroja ierēdņus. Ēģiptē nomos tiesneša pienākumus veica valdnieki. Tiesnešu patvaļas ierobežošanai bija nepieciešami likumu krājumi. Jau šumeru pilsētvalstu daži valdnieki pierakstīja likumus, bet vispilnīgākais senais likumkrājums ir Vecbabilonijas valdnieka Hammurapi kodekss. Šis kodekss ietekmēja ne tikai Vecbabilonijas, bet arī kaimiņu zemju likumus.

<p>Senākā sabiedrības organizācijas forma bija barības augu vācēju un mednieku grupa.</p>		<p>Ražotājsaimniecības apstākļos katra individuālais ieguldījums noteica viņa un viņa ģimenes labklājību.</p>	<p>Seno Austrumu valstīs bija etnocentriskā pasaules izjūta. Dzīves uzskats caur savas tautas vērtībām, tradīcijām un dzīves veidu. Pārliecība, uzskats, ka savas tautas vērtības, tradīcijas un dzīves veids ir labāks, pareizāks kā citu tautu. Sadalot teritoriju savējā, tuvajā, labajā un tālajā, svešajā ļaunajā. Mēs (savējie) un viņi (ienaidnieki).</p>
<p>Šādās grupās visi locekļi bija vienlīdzīgi un vēl neeksistēja darba dalīšana. Medībās piedalījās gan sievietes, gan vīrieši. Vienīgi jaunākie sabiedrības locekļi tikai vāca pārtiku.</p>		<p>Individuālas personības lomas pieaugums saistījās arī ar sabiedrības noslāņošanos. Cilvēks aizvien vairāk sāka apzināties savu „es”.</p>	<p>Mitoloģiskā domāšana - mītu uzdevums sniegt cilvēkam paraugu jebkurai svarīgai darbībai, dod cilvēkam iespēju rast dzīves jēgu. Mīta galvenā funkcija bija atstāstīt, atgādināt sakrālo vēsturi. Padarīt cilvēkam pasauli tuvu un saprotamu, justies droši, būt pasargātam un aprūpētam. Cilvēkam mīts bija absolūtā patiesībā un neradās nekādu šaubu par tā nozīmīgumu un īstumu, atšķirībā no mūsdienu cilvēka, kurš tam var ticēt un arī neticēt.</p>
		<p>Vairākiem simtiem vai pat tūkstošiem cilvēku bija jāmacās ievērot visas sabiedrības intereses, kas nereti atšķīrās no paša cilvēka interesēm. Cilvēku prātos sabiedrība kļuva par sarežģītu, nereti grūti izprotamu pasauli. Tās komplicētās uzbūves pamatojumu daudzviet sāka meklēt reliģijā.</p>	